

**Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission**

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2005

POLISH

HIGHER LEVEL

**Wednesday, 15th June
Morning 9.30 a.m. – 12.30 p.m.**

Przeczytaj uważnie poniższy tekst, a następnie odpowiedz na pytania. WYKONAJ WSZYSTKIE TRZY CZĘŚCI. Odpowiadaj tylko na podstawie tekstu i własnymi słowami. Udzielaj tyłu odpowiedzi, o ile jesteś proszony. ODPOWIADAJ WYŁĄCZNIE W JĘZYKU POLSKIM.

Wąż ogrodowy

1. Zyski ze światowego nielegalnego handlu dzikimi zwierzętami (w tym wyrobami z ich skór, kości czy poroży) Interpol szacuje na 5 mld dol. rocznie. To mniej więcej tyle, ile wynoszą wpływy z handlu narkotykami. Nielegalny handel zwierzętami to szczególnie opłacalna gałąź zorganizowanej przestępczości, bo związana z dużym zyskiem i małym ryzykiem.
2. Każda granica ma swoją specyfikę. Przez wschodnią trafiają do Polski głównie kości i skóry niedźwiedzi i wilków oraz żywe żolwie stepowe. Przez granicę południową wjeżdżają egzotyczne ptaki i gady: legwany, warany, węże. Odlów i transport przeżywa jedno zwierzę na dziesięć. W przypadku ptaków ten współczynnik jest jeszcze wyższy – podczas wyłapywania i transportu pada 95 procent.
3. Większość przemytu przechwytywanego na lotnisku Okęcie w Warszawie to pamiątki z podróży: wyroby ze skór krokodyli i węży, koralowce rafotwórcze, muszle, kość słoniowa. –“Ludzie nie zdają sobie sprawy, że to także jest przemyt“ – mówi inspektor celny. –“Najczęściej to nie jest zła wola, ale niewiedza i bezmyślność.” Celnicy z Okęcia przechwytyują w bagażach podróżnych także żywe zwierzęta.
4. Odbieranie na granicach zwierząt przemytnikom odbywa się na podstawie ogólnego prawa celnego. Jeśli jednak zwierzę uda się przewieźć przez granicę, nic już właściwie nie da się zrobić, bo prawo na ten temat nie jest jeszcze uregulowane.
5. Tworzy się mechanizm błędnego koła: Im rzadszy i bardziej zagrożony gatunek, tym bardziej cenny i poszukiwany przez kolekcjonerów, a co za tym idzie bardziej opłacalny dla przemytników. Co roku dla skór na torebki, paski i buty zabijanych jest 10 mln gadów. Dopóki będzie istniał popyt, będzie także podaż. To rynek i moda tworzą przemytników.
6. W polskich sklepach zoologicznych i na giełdach można kupić wszystko: pytony, boa tęczowe, kakadu, ary zagrożone wyginięciem, objęte całkowitą ochroną traszki i salamandry. Na zamówienie, w ciągu tygodnia, można dostać krokodyla.
7. Klienci najczęściej nie zastanawiają się, skąd pochodzą zwierzęta, w jakich warunkach były transportowane, ile musiało zginąć, żeby jedno trafiło do ich domu. Kupują z powodu kaprysu, snobizmu, przelotnej mody. A każdy taki zakup nakręca popyt.
8. Ludzie kupujący egzotyczne zwierzęta często nie mają pojęcia, w jakich warunkach je hodować, czym je karmić. Do jednego z ogrodów zoologicznych trafił skrajnie wyczerpany żółw. Właścicielka karmiła go przeżutym chlebem, bo tak jej doradził sprzedający. Zwierzęcia nie udało się uratować.

9. Oddanie do ZOO to wersja optymistyczna. Często bywa tak, że zwierzę, które się znudziło lub okazało zbyt wymagające “w obsłudze”, jest po prostu wyrzucane. Niedawno w trawie nad Wisłą znaleziono niemal metrowego warana, a w podwrocławskim lesie – dorosłego pytona. Co jakiś czas słyszy się o złowionych w jeziorze piraniach czy spacerujących po parku żółwiach.
10. Jest jeszcze jeden powód, by nie kupować egzotycznych zwierząt, zwłaszcza pochodzących z niepewnego źródła. Mogą być one niebezpieczne dla ludzi oraz stanowić zagrożenie epidemiologiczne, jak żółwie, których 80 procent zarażonych jest salmonellą. Jadowite węże są dostępne w handlu, ale polskie szpitale nie dysponują surowicą przeciwko ich ukąszeniom. Małpy, które handlarze reklamują jako miłe i spokojne zwierzątka, mogą być agresywne i nieobliczalne.
11. Można mieć nadzieję, że wejście w życie przepisów nakładających obowiązek rejestrowania egzotycznych zwierząt choć trochę ucywilizuje polski rynek i pozwoli karać handlarzy. Jednak podstawową rzeczą jest świadomość społeczna. – “Najlepiej zacząć od dzieci i młodzieży, bo to dla nich najczęściej kupuje się egzotyczne zwierzęta” – mówi pracownik warszawskiego ZOO, który coraz częściej jest zapraszany do szkół z prelekcjami na temat zagrożonych gatunków.

Opracowano na podstawie “Polityki” Nr 36(2417)

ZADANIA

[100]

CZEŚĆ I

[30]

1. Wyjaśnij znaczenie poniższych wyrazów: (5)
- a. szacuje (akapit 1)
  - b. specyfika (akapit 2)
  - c. kaprys (akapit 7)
  - d. skrajnie (akapit 8)
  - e. nieobliczalny (akapit 10)
2. W treści akapitu 5. pojawia się zwrot “mechanizm błędnego koła”. Wyjaśnij go. (5)
3. Podaj przynajmniej trzy przykłady okrucieństwa na zwierzętach przedstawione w tekście. (5)
4. Jedna z trzech poniższych wypowiedzi **nie** wynika z treści artykułu. Przepisz ją na arkusz z odpowiedziami i uzasadnij swój wybór. (5)
- a. Poprzez swą działalność zagrażającą egzotycznym zwierzętom, ludzie mogą ściągnąć niebezpieczeństwo także na siebie.

- b. Nieodpowiedzialny sprzedawca egzotycznych zwierząt udziela czasem fałszywych informacji na temat ich hodowli i karmienia.
- c. Handel nielegalnymi zwierzętami i narkotykami to dwa główne obszary działalności Interpolu.

5. W treści akapitu 6. pojawia się stwierdzenie: “Na zamówienie, w ciągu tygodnia, można dostać krokodyla.” Opierając się na sześciu pierwszych akapitach tekstu, wyjaśnij, dlaczego jest to możliwe. (5)

6. Dlaczego, Twoim zdaniem, autor zatytułował ten artykuł “Wąż ogrodowy”? (5)

CZEŚĆ II

[30]

Odpowiedz na pytanie i uzasadnij swoją odpowiedź, używając minimum 100 słów.

1. Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem, że najlepszym sposobem na zahamowanie handlu egzotycznymi zwierzętami jest edukacja społeczeństwa, a w szczególności dzieci? Jakimi innymi środkami można walczyć z tym procederem?

CZEŚĆ III

[40]

Napisz wypracowanie, używając minimum 300 słów, na **jeden** z poniższych tematów.

1. Jak zwierzęta przyczyniają się do kształtowania charakteru człowieka?
2. Mój kraj ojczysty jest wyjątkowy.